

PROFESYONEL SÜRÜCÜLÜK MESLEĞİNİ ÖZENDİRME ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Ülke ekonomilerinin gelişmelerinde temel değerün üretim olduğu düşünülürğünde, üretilen malların dağıtımını için temel değer de bu malların taşınarak bir yerden diğere bir yere nakledilmesidir.

Taşımacılık sektörü sadece bu yönüyle bile ülkenin ekonomik menfaatleri açısından çok önemlidir. Taşımacılıkta da özellikle çıkış ve varış noktaları arasında kesintisiz taşımacılığı olanaklı kılan karayolu taşımacılığı, geniş bir kara sahasına sahip Türkiye’de oldukça büyük bir paya sahiptir.

Profesyonel sürücü ise kesintisiz ve emniyetli karayolu yük ve yolcu taşımacılığı faaliyetlerinin ana aktörüdür. Ancak, son dönemde küresel bir sorun haline gelen sürücü istihdamında yaşanan kriz, dış ticaret faaliyetlerini etkileyecek duruma gelmiştir.

Son yıllarda yaşanan sürücü yokluğuna dikkat çekmek, profesyonel sürücülük mesleğinin temel sorunlarını analiz etmek ve söz konusu sorunların çözümüne yönelik hedefleri belirlemek amacıyla 15 Mart 2022 tarihinde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nin (TOBB) ev sahipliğinde, Profesyonel Sürücülük Mesleği Çalıştayı düzenlenmiştir.

Söz konusu Çalıştay, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu işbirliğiyle organize edilen Çalıştay, yük ve yolcu taşımacılığı sektör temsilcileri, kamudan yetkililer, alanında uzman kişiler ve bilim insanlarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Sürücü yokluğuna çözüm sağlanmasını hedefleyen söz konusu çalıştayda, şoförlük mesleğinin temel sorunları, şoförlerin çalışma ve dinlenme sürelerine ilişkin hususlar, eğitim teşvikleri ve müfredat güncelleme çalışmaları tarafsız bir anlayışla masaya yatırılırken, çözüm önerileri değerlendirilerek atılacak somut adımlar belirlenmiştir.

Açılış Bölümü

Çalıştayın açılış bölümüne; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF), TŞOF’a bağlı Meslek Odaları, Ticaret ve/veya Sanayi Odaları meslek komitesi üyeleri, sektör temsilcileri ile akademisyen ve şoförlük mesleğinin temsilcileri katılmışlardır.

Çalıştayın açılış konuşmaları; TOBB Ulaştırma ve Lojistik Meclisi Başkan Yardımcısı Hakan BEZGİNLİ, Türkiye Karayolu Yolcu Taşımacılığı Meclisi Başkanı Mustafa YILDIRIM, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Fevzi APAYDIN, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer KIRAN, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü Nurcan ÖNDER ve Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdür Yardımcısı Haydar Ufuk KALE tarafından yapılmıştır.

Eş Zamanlı Oturumlar

“Şoförlerin Hukuki Koşullarının İyileştirilmesi”, “Şoförlük Mesleğinin Sorunları ve Mesleğe Özendirme” ve “Şoförlerin Eğitimi” başlıklarında olmak üzere 3 eş zamanlı oturum halinde düzenlenen 1 günlük Çalıştay, toplam 127 kişinin katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

1. “Şoförlerin Hukuki Koşullarının İyileştirilmesi” Oturumu ve Çıktıları

“Şoförlerin Hukuki Koşullarının İyileştirilmesi” konulu, 34 temsilcinin katılım sağladığı oturuma, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nda Araç Muayene ve Denetim Daire Başkanı Cemalettin DOĞMUŞ ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nda İş Müfettiş Mustafa KOÇ başkanlık etmiştir.

Karayolu taşımacılığında faaliyet gösteren şoförlerin çalışma koşullarına yönelik hukuki altyapı ihtiyaçlarının tespit edilerek, ileriye dönük düzeltici ve önleyici adımların belirlenmesini amaçlayan oturumun ana çıktıları şunlar olmuştur:

- Profesyonel sürücü yokluğunun önemi ve aciliyeti sebebiyle kurumlar arası işbirliğinin sağlanarak eyleme geçilmesi,
- Karayolu çalışanlarına münhasır bir yasal düzenlemenin oluşturulması,

- Mesleğe giriş maliyetlerinin azaltılması ve desteklenmesi,
- Mesleğe giriş yaşının düşürülmesi,
- Yol kenarı ve iş yeri denetimlerinin arttırılması,
- Mesleğin ihtiyacı olan SRC belgelerinin yük ve yolcu olarak sadeleştirilmesi, buna ilişkin müfredatın gözden geçirilmesi,
- Sürücüler için ihtiyaç duyulan şartları haiz TIR Park alanlarının yapılması ve halihazırdakilerin iyileştirilmesi,
- Profesyonel sürücüler için ücret politikalarının iyileştirilmesi ve standardize edilmesini teminen ilgili mevzuatlarda güncellemelerin yapılması ve teşvikler getirilmesi,
- Aday sürücü sisteminin getirilerek sürücülere tecrübe kazandırılması ve aday sürücülük süresince devlet desteğinin sağlanması,
- Zorunlu arabuluculuk uygulamasıyla birlikte, sektörde sıklıkla rastlanan işçi ve işveren uyuşmazlıklarının asgari seviyeye indirilmesi,
- Şoförün bünyesinde çalıştığı taşımacılık şirketi tarafından ilgili mevzuat kısıtlamaları hesaba katılarak, evrak işlerinin doğru ve zamanında halledilerek, yükleme/boşaltma sürelerini en aza indirip, bu zamanların sürücülerin genel çalışma zamanı içinde tamamlanmasının sağlanması,
- İş sözleşmelerinin adil ve yasalara uygun bir şekilde düzenlenmesi,
- Şoförlerin, çalışma ve dinlenme sürelerini etkileyebilecek taşımacılık faaliyetleri konusunda bilgilendirilmesi önem arz etmektedir.

2. “Şoförlük Mesleğinin Sorunları ve Mesleğe Özendirme” Oturumu ve Çıktıları

“Şoförlük Mesleğinin Sorunları ve Mesleğe Özendirme” konulu, 48 temsilcinin katılım sağladığı oturuma, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nda Karayolu Taşımacılığı Daire Başkanı Kerim CİCİOĞLU ile TOBB Türkiye Karayolu Yolcu Taşımacılığı Meclisi Başkanı Mustafa YILDIRIM başkanlık etmiştir.

Karayolu taşımacılığının hayat damarı olan şoför istihdamında yaşanan krizin temel sorunları, bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin analiz edildiği bu oturumun ana çıktıları şunlar olmuştur:

- Mesleğe eski itibarının yeniden kazandırılması gerekliliği ve buna ilişkin çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi, kamu spotlarının yayınlanması ve mesleğe özendirici kamu desteklerinin sağlanması,
- Şoförlüğün düşük sosyal statü olduğu algısının değiştirilmesi gerektiği,
- Yük ve yolcu taşımacılığı yapan ticari araç sürücülerinin alması zorunlu olan SRC belgesinin, sürücünün yeterliliğini ölçmede yetersiz kaldığı,
- Mesleğe giriş için zorunlu olan belgelerin maliyetlerinin yüksek olduğu,
- Pasaport ve ehliyet harçları konusunda teşvik sağlanması gerektiği,
- Kadın istihdamının artırılmasına yönelik desteklerin ve alt yapının sağlanması,
- Şoförlerin ağır çalışma şartları nedeniyle, askerlerde ve sağlıkçılarda uygulanan yıpranma şartlarının, sürücüler için de getirilmesi,
- TIR park alanlarının yaygınlaştırılması,
- Halihazırda hizmet vermekte olan Park alanlarının ağır vasıta ve otobüslere de kesintisiz hizmet vermesinin sağlanması,
- Profesyonel sürücülere, yükleme ve boşaltma noktaları başta olmak üzere yol kenarı denetimlerinde, gümrük kontrolleri vb. alanlarda fiziki şartların ve davranışların iyileştirilmesine yönelik sektörde farkındalık yaratılması,
- Şoförlük mesleğinin kademeli hale getirilmesi (yardımcı şoför, şoför, kıdemli şoför gibi) hususları gündeme gelmiştir.

3. “Şoförlerin Eğitimi” Oturumu ve Çıktıları

“Şoförlerin Eğitimi” konulu, 45 temsilcinin katılım sağladığı oturuma, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdür Yardımcısı Haydar Ufuk Kale ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı’nda Eğitim ve Belgelendirme Daire Başkanı Ali Rıza ÇELİK başkanlık etmiştir.

Karayolu taşımacılığı sektöründe hizmet veren sürücülerin mesleki gelişimlerinin sağlanması ve mesleki eğitim faaliyetlerinin şoförlük mesleği için yaygınlaştırılmasını hedefleyen bu oturumun ana çıktıları şunlardır:

- Meslek liselerinde ve üniversitelerde şoförlük eğitimi veren bölümlerin yaygınlaştırılması ve öğrenci kapasitesinin artırılması,
- Ticari araçları kullanan sürücülerin yetiştirildiği iş garantili okulların açılması,

- Otobüs Kaptanlığı bölümünden mezun (21) olanların, yasal prosedür gereği mesleğe giriş yaşını (26) beklemek durumunda kalmaları nedeniyle, mesleğe ilgilerinin azaldığı,
- Sektörün sürücülerini eğitime teşvik etmesinin sağlanması,
- Eğitim dönemi sona ermiş yetişkinlerin mesleğe kazandırılmasına yönelik eğitim akademilerinin kurulması ve yaygınlaştırılması,
- Periyodik (yenileme) eğitimlerinin zorunlu olması,
- Şirketlerde de sürücü eğitimine ve önemine yönelik farkındalığın artırılması,
- Sürücü eğitiminde taksonomiye gidilmesi,
- Yüz yüze eğitimin yanı sıra online eğitimlere de imkan tanınması, teknik altyapının ve uygulamaların oluşturulması,
- Şoför eğitimlerinin nitelikli personel kapsamına alınarak İŞKUR teşviklerinden yararlanması sağlanması,
- Eğitimlerin, ticari faaliyetleri kesintiye uğratmayacak şekilde planlanabilir yapıda modüler olması,
- Kadın sürücülerin otobüs kaptanlığı bölümlerine girişinin teşvik edilmesi,
- Ağır vasıta sürücülerinin eğitimlerinin finansmanına yönelik projeler geliştirilmesi,
- Taşımacılık şirketlerinde sürücü eğitimi başta olmak üzere pazara giriş, mesleki saygınlık, mesleki yeterlilik konularına yönelik iç denetim mekanizmalarının hayata geçirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması,
- Mevcut SRC Eğitim Merkezlerinin dönüşümüne imkan sağlanması, hizmet alımı ile uygulama eğitimlerinin verilebilmesi,
- Şoförlük eğitimi veren kurumların eğitim verme konusunda yetersiz olduğu, düzenli denetimlerle bu kurumların etkinliğinin artırılması,
- Eğitim konusunda alınan kararların tüm birimlere ve ilgili kurum/kuruluşlara iletilmesi hususunda gerekenin yapılması talep edilmiştir. Eğitim, ahlak ve hukukun öne alındığı bir düzen yaratılması gündeme getirilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Sektör şu anda sosyal, mali ve ekonomik zorluklarla ve COVID-19 pandemisi sebebiyle yalnızca geçici olarak hafifleyen “sürücü yokluğu” sorunu ile karşı karşıyadır.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan sürücü yokluğu sorununun ve çözümlerinin kamu ve özel sektör temsilcileri tarafından kapsamlı bir şekilde ele alındığı “Profesyonel Sürücülük

Mesleği Çalıştayı” sonucunda, profesyonel sürücülük mesleğinin itibar ve cazibesinin artırılmasını teminen, üst düzeyde ülke politikalarının belirlenerek, etki analizlerinin yapılması ve bu doğrultuda mevzuatın gözden geçirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Bu tespit doğrultusunda, sürücü yokluğu sorunu ve çözümüne yönelik bir Eylem Planı oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmiştir.

Bu itibarla, sürücü yokluğuna yönelik uzun dönemli stratejik hedeflerin belirlenmesi ve mevcut hedeflere ilişkin durumun izlenip değerlendirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması, ilgili bütün kurum ve kuruluşların görüş ve deneyimlerinin paylaşılmasını teminen bir koordinasyon kurulunun kurulmasının, çalışmaların etkin ve verimli sonuçlanması açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Teşekkür

Çalıştayda görüşülen konular, genel değerlendirme ve çözüm önerileri elektronik kitap olarak kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Çalıştayımızın gerçekleştirilmesinde ve etkinliğinde büyük desteğini gördüğümüz, değerli fikirleriyle katkı sunan, emek harcayan ve yeni ufuklar açan değerli bürokratlarımıza, görüş ve düşünceleri ile katkı sağlayan, araştırmalarıyla bilim dünyasına ışık tutan değerli katılımcılara ve bu süreçte özveri ile çalışan ve çalıştayın başarı ile sonuçlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, Çalıştay Sonuç Raporumuzun, ülkemize ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederiz.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Taşıma ve Lojistik Sistemler Daire Başkanlığı
Sayısal Takograf Müdürlüğü